

ხელოვნური ინტელექტის (AI) ინტეგრაციის ეთიკური დileმები მართლმსაჯულების სისტემაში

გიორგი სვინაძე

საჯარო მმართველობის დოქტორი,
საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი (GIU),
სამართლისა და პოლიტიკის სკოლა,
ასოცირებული პროფესორი, საქართველო
giorgi.svianadze@giu.edu.ge

რეზიუმე. ხელოვნური ინტელექტი (AI) სულ უფრო აქტუალურ როლს იძენს საზოგადოების ყოველდღიურ ცხოვრებაში. შეიძლება თამამად ითქვას, რომ ამჟამად მსოფლიო იმყოფება ტექნოლოგიური რევოლუციის პროცესში, რომელიც ცვლის სახელმწიფოთა ეკონომიკას, ინდუსტრიებს და საზოგადოების ცხოვრებას. მსოფლიოში მიმდინარე ტექნოლოგიური პროცესების ფონზე, სასამართლოს ხელმისაწვდომობისა და ადამიანზე ორიენტირებული მართლმსაჯულების სისტემის ჩამოყალიბების თვალსაზრისით, AI-ს განსაკუთრებული და ინოვაციური როლი ენიჭება.

მსოფლიოს სხადასხვა ქვეყნებში უკვე წარმატებით მიმდინარეობს AI-ს გამოყენება. ცვლილებებს განიცდის მოსამართლეების, ადვოკატების, იურისტების სამუშაო პროცესი. ქალაქის ფაილები ვირტუალური ფაილებით იცვლება. საპროცესო დოკუმენტები, შუამდგომლობები, ოქმები, გადაწყვეტილებები, იქმნება ციფრული

ფორმით და ა.შ. თუმცა, ტექნოლოგიების განვითარების პარალელურად, მართლმსაჯულების სისტემა დგას მნიშვნელოვანი გამოწვევის წინაშე. კერძოდ, სასამართლომ უნდა მოახდინოს ტრადიციული სამართალწარმოების ადაპტაცია ახალ ტექნოლოგიებთან.

განსახილველ სტატიასში მოკლედ არის აღწერილი AI-ს განვითარების ისტორიული კონტექსტი და მისი როლი თანამედროვე მართლმსაჯულების სისტემაში. გაანალიზებულია AI-ს ეთიკური გამოწვევები, რომელიც შესაძლოა თან ახლდეს AI-ს ინტეგრაციის პროცესს მართლმსაჯულების სისტემაში. ნაშრომში ყურადღება გამახვილებულია ისეთ საკითხებზე როგორიცაა: სასამართლოს დამოუკიდებლობისა და მიუკერძოებლობის დაცვა; გამჭვირვალობა და უსაფრთხოება; სამართლიანი სასამართლოს უფლების უზრუნველყოფა; პერსონალური მონაცემების დაცვა და დისკრიმინაციის თავიდან აცილება. სტატიის დასკვნით ნაწილში წარმოდგენილია ავტორის ხედვა და რეკომენდაციები.

საკვანძო სიტყვები: ხელოვნური ინტელექტი (AI); მართლმსაჯულების სისტემა; AI ეთიკური დილემები; მართლმსაჯულების სისტემაში AI-ის ინტეგრაცია; მართლმსაჯულების ციფრული ტრანსფორმაცია.

შესავალი

21-ე საუკუნეში ტექნოლოგიების სწრაფ განვითარებასთან ერთად, ხელოვნური ინტელექტი (AI) სულ უფრო აქტუალურ როლს იძენს საზოგადოების ყოველდღიურ ცხოვრებაში და დროში მისი გამოცდა, კიდევ უფრო აშკარას ხდის, რომ მომავალში ხელოვნური ინტელექტი შეასრულებს უმნიშვნელოვანეს როლს სახელმწიფოსა და საზოგადოების განვითარების თვალსაზრისით.

ხელოვნური ინტელექტის განვითარების ფონზე, მსოფლიო იმყოფება განვითარების ისტორიულ ეტაპზე, რომელიც მნიშვნელოვნად ცვლის ადამიანთა ცხოვრების მრავალ ასპექტს.¹ 2025 წლისთვის გლობალური ხელოვნური ინტელექტის ბაზრის მოცულობა გასცდა 200 მილიარდ აშშ დოლარს, ხოლო მკვლევართა სხვადასხვა პროგნოზით, წლიური ზრდა 2020 წლიდან 2027 წლამდე, საშუალოდ 33.8%-ს გასცდება. ექსპერტების მოსაზრებით, ინდუსტრიულ რევოლუციასთან ერთად, ხელოვნური ინტელექტის საშუალებით, შესაძლებელი იქნება ისეთი სამუშაო პროცესების ავტომატიზაცია, რომლებიც ადამიანისგან მოითხოვენ დიდ ინტელექტუალურ შრომას.²

¹ Ali Kabol Faghiri, "The Use of Artificial Intelligence in the Criminal Justice System (A Comparative Study)," *Webology* 19, no. 5 (2022): 596, https://www.researchgate.net/profile/Ali-Kabol/publication/365027297_The_Use_Of_Artificial_Intelligence_In_The_Criminal_Justice_System_A_Comparative_Study/links/63636d1d54eb5f547c9bc3fc/The-Use-Of-Artificial-Intelligence-In-The-Criminal-Justice-System-A-Comparative-Study.pdf

² „ხელოვნური ინტელექტის რევოლუცია“, IT STEP Georgia, ბლოგი, <https://ge.itstep.org/blog/the-artificial-intelligence-revolution>

მსოფლიოში მიმდინარე ტექნოლოგიური ცვლილებების ფონზე, საინფორმაციო ტექნოლოგიებისა და ციფრული ინსტრუმენტების დანერგვის პროცესი სულ უფრო აქტუალური ხდება მართლმსაჯულების მოდერნიზაციის თვალსაზრისით. ყველა თანხმდება, რომ მართლმსაჯულება ვერ დარჩება საინფორმაციო ტექნოლოგიების განვითარების მიღმა, ვინაიდან ამ უკანასკნელს მნიშვნელოვანი გავლენა აქვს საზოგადოებაზე, სადაც აღნიშნული სისტემა ფუნქციონირებს.³

ნაშრომში წარმოდგენილი კვლევის მიზანია ხელოვნური ინტელექტის პოტენციალის შეფასება მართლმსაჯულების ეფექტიანობისა და ხელმისაწვდომობის თვალსაზრისით. გარდა ამისა, ნაშრომში გაანალიზებულია ეთიკური გამოწვევები, რომლებიც დაკავშირებულია AI-ის მართლმსაჯულების სისტემაში ინტეგრაციის პროცესთან.

1. ხელოვნური ინტელექტის არსი და ისტორიული საწყისები

ხელოვნური ინტელექტისა და მართლმსაჯულების ურთიერთკავშირის განხილვამდე მნიშვნელოვანია ბუსტად განისაზღვროს, რას გულისხმობს თავად ხელოვნური ინტელექტი (AI). მიუხედავად იმისა, რომ ხელოვნური ინტელექტი თანამედროვე საზოგადოების მრავალ სფეროზე ახდენს მნიშვნელოვან გავლენას, მისი ერთიანი და საყოველთაოდ მიღებული განსაზღვრების ფორმირება დღემდე რთულია.⁴

აღსანიშნავია, რომ ხელოვნური ინტელექტის არსებობის ისტორია ჯერ კიდევ, მე-20 საუკუნის ადრეული წლებიდან იწყება. სამეცნიერო წყაროების თანახმად, ალან ტურინგი (ბრიტანელი მათემატიკოსი) ითვლება ხელოვნური ინტელექტის პირველი კვლევის ავტორად. 1950 წელს, ალან ტურინგმა სამეცნიერო ჟურნალში „mind“ გამოაქვეყნა სამეცნიერო სტატია „გამოთვლითი მექანიზმები და ინტელექტი“, რომელიც იწყებოდა შემდეგი სიტყვებით: „შეუძლიათ თუ არა მანქანებს აზროვნება“? ტურინგი ცდილობდა სიღრმისეულად გამოეკვლია აღნიშნული საკითხი, რომელსაც მალევე ხელოვნური ინტელექტი ეწოდა.⁵ ალან ტურინგმა შეიმუშავა „იმიტაციის თამაში“, რომელიც დღეს ცნობილია „ტურინგის ტესტის“ სახელწოდებით. მოგვიანებით, 1956 წლის ზაფხულში, დართმუზის კოლეჯში (კერძო

³ European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ), *Guidelines on How to Drive Change towards Cyberjustice* (Strasbourg: Council of Europe, 2021), <https://rm.coe.int/guidelines-on-how-to-drive-change-towards-cyberjustice-georgian/1680aa21cb>

⁴ Jonas Schuett, “Defining the Scope of AI Regulations,” *Law, Innovation and Technology* 15, no. 1 (2023): 60, <https://doi.org/10.1080/17579961.2023.2184135>

⁵ “History of Artificial Intelligence: The 1950s—from Alan Turing to John McCarthy,” Pigo AI, blog, <https://www.pigo.ai/post/history-of-artificial-intelligence-the-1950s-from-alan-turing-to-john-mccarthy>

აკადემიური დაწესებულება ჰანოვერში, ნიუ-ჰემფშირი, აშშ) გამართულ კონფერენციაზე ჯონ მაკარტიმ პირველად გამოიყენა ტერმინი „ხელოვნური ინტელექტი“ და იგი ისტორიაში დარჩა აღნიშნული ტერმინის ავტორად.⁶

თავდაპირველად, ტერმინს პრაქტიკულზე მეტად, ფილოსოფიური დატვირთვა ჰქონდა, სხვა სიტყვებით რომ ითქვას, მეცნიერები ფიქრობდნენ, თუ რა შეიძლება ყოფილიყო ხელოვნური ინტელექტი, რა მიიჩნეოდა ბუნებრივ ინტელექტად და როგორ შეიძლებოდა მანქანა გამხდარიყო მოაზროვნე, ანუ ინტელექტის მქონე. პირველადი შეხედულებები ხელოვნური ინტელექტის მქონე მანქანებს, ადამიანური ქცევის სიმულირებად ტექნოლოგიებად მოიაზრებდნენ. დართემზის კოლეჯის ექსპერიმენტების მონაწილეებს სჯეროდათ, რომ ადამიანური ქცევა შედგებოდა პროცესებისგან, რომელთა ფორმალიზება და შემდგომი რეპროდუქცია შესაძლებელი იქნებოდა მანქანების საშუალებით.⁷

დღეისთვის, ხელოვნური ინტელექტის ანუ AI-ის, საბოლოო და ერთგვაროვანი განმარტება არ არსებობს.⁸ აღნიშნული განპირობებულია როგორც ხელოვნური ინტელექტის შედარებით ახალი ბუნებით, ისე მისი სწრაფი და დინამიკური განვითარებით, რის შედეგადაც მისი სრულყოფილი გააზრება და ფართო გამოყენება კვლავ ჩამოყალიბების ეტაპზეა. ამასთან, საერთაშორისო დონეზე ერთიანი სამართლებრივი რეგულაციის არარსებობა და სხვადასხვა სახელმწიფოში არსებული განსხვავებული სამართლებრივი მიდგომები კიდევ უფრო ართულებს უნივერსალური განმარტების ჩამოყალიბებას თანამედროვე გლობალურ რეალობაში.⁹

მსოფლიოს ქვეყნების აბსოლუტური უმრავლესობის კანონმდებლობა არ შეიცავს როგორც „ხელოვნური ინტელექტის“, ასევე მის საპირისპიროდ „ბუნებრივი (ადამიანური) ინტელექტის“ გამოყენების ნორმატიულ დონეზე განმარტებებს. მეცნიერთა ერთი ნაწილი მიიჩნევს, რომ „ხელოვნური ინტელექტი – ეს არის რთული ხელოვნური კიბერნეტიკული კომპიუტერულ-პროგრამულ-აპარატული სისტემა (ელექტრონული, მათ შორის ვირტუალური, ელექტრომექანიკური, ბიო-ელექტრომექანიკური ან ჰიბრიდული), რომელსაც აქვს კოგნიტურ-ფუნქციური არქიტექტურა და საკუთარი ან ფარდობითად დაშვებადი საჭირო მოცულობის სწრაფმოქმედი გამოთვლითი სიმძლავრეები“. მეცნიერთა სხვა ნაწილს მიაჩნია, რომ „ხელოვნური ინტელექტი არის მთლიანად ან ნაწილობრივ ავტონომიური, თვითორგანიზებული, კომპიუტერულ-აპარატულ-პროგრამული, ვირტუალური (virtual) ან კიბერფიზი-

⁶ Asliddin Nuriddinov, „The Role and Importance of Artificial Intelligence in the Development of Society,“ *International Journal of Artificial Intelligence* 1, no. 5 (2025): 1620–1623, <https://doi.org/10.71337/inlibrary.uz.ijai.121726>.

⁷ ვლადიმერ ნაფეტვარიძე, „ხელოვნური ინტელექტის ფილოსოფიური და პრაქტიკული საფუძვლები,“ *პოლიტიკა*, ტ. 8 (2022).

⁸ Sophia Adams Bhatti, *AI in Our Justice System* (London: JUSTICE, 2025), 11, <https://justice.org.uk/reports/ai-in-our-justice-system/AI-in-our-Justice-System-final-report.pdf>

⁹ Schuett, „Defining the Scope of AI Regulations,“ 60.

კური (cyber-physical), მათ შორის ბიო-კიბერნეტიკული (bio-cybernetic) სისტემა, რომელიც აღჭურვილია შემდეგი შესაძლებლობებით: ანთროპომორფულ-გონებრივი მოაზროვნე და კოგნიტური ქმედებებით (როგორიცაა სხვადასხვა სიმბოლოთა სისტემის და ენის ამოცნობა, რეფლექსია, განსჯა, მოდელირება, აზროვნების წესი, ანალიზი და შეფასება), თვითრეფერირების, თვითრეგულირების, თვითადაპტაციისა და თვითშემზღუდველი უნარებით. სწავლებისა და თვითშესწავლის (მათ შორის, საკუთარ შეცდომებზე დაკვირვების და ანალიზის გზით), საკუთარი თავის ტესტირებისათვის, ტესტებით თვითშემუშავების შესაძლებლობით.¹⁰

AI-ის არაერთგვაროვანი განმარტებების მიუხედავად, უდავო ფაქტია, რომ თანამედროვე ეპოქაში ხელოვნური ინტელექტი საკმაოდ მძლავრი შესაძლებლობებით გამოირჩევა და მას მხოლოდ ფილოსოფიური დატვირთვა აღარ აქვს. დღეს რობოტებს შეუძლიათ, ადამიანების მსგავსად, შექმნან, გააანალიზონ და გადასცენ ინფორმაცია. ისინი გამოირჩევიან ინტერაქტიურობით, აქვთ სხეული და ემოციები. მეცნიერები ქმნიან მათ მაღალი ემოციური ინტელექტითა და შესაძლებლობებით, რაც აქრობს ზღვარს ადამიანსა და კომპიუტერს შორის.¹¹

ამჟამად ხელოვნური ინტელექტს აქვს შესაძლებლობა, წარმოდგენა იქონიოს და გააკეთოს სიღრმისეული ანალიზი უახლესი კვლევისთვის სხვადასხვა სფეროში, მედიცინიდან დაწყებული სოციალური მეცნიერებით დასრულებული. გარდა ამისა, AI გამოირჩევა ისეთი დადებითი მხარეებით როგორიცაა: გაძლიერებული ეფექტურობა; უკეთესი გადაწყვეტილების მიღება; AI-ს შეუძლია სწავლა უფრო ხელმისაწვდომი, ადაპტირებადი და მიმზიდველი გახადოს სტუდენტებისთვის, მთელი მსოფლიოს მასშტაბით; ასევე, AI-ს შეუძლია შეცვალოს ადამიანების მუშაობის სპეციფიკა.¹² ხელოვნური ინტელექტი წარმოადგენს მუდმივად განვითარებად სფეროს და უკვე გარდაქმის ჩვენს ყოველდღიურ ცხოვრებას, რომელიც გვაძლევს შესაძლებლობას გავამუკობოთ ჩვენი ცხოვრების ხარისხი. AI-ის ტექნოლოგიები სულ უფრო მეტად გამოიყენება რთული პრობლემების მოსაგვარებლად, რუტინული სამუშაოების ავტომატიზაციისთვის და ადამიანის შესაძლებლობების გაძლიერებისთვის. ეს შესაძლოა ბევრი სარგებლის მომტანი იყოს, როგორიცაა პროდუქტიულობისა და ეფექტურობის ზრდა, უკეთესი გადაწყვეტილებების მიღება და ა.შ.¹³

¹⁰ ზვიად გაბისონია, „ხელოვნური ინტელექტის ეროვნული სტრატეგია საქართველოსთვის“, *შედარებითი სამართლის ქართულ-გერმანული ჟურნალი*, no. 8 (2021): 23, https://lawjournal.ge/wp-content/uploads/2021/11/DGZR-8-2021_8_22.pdf

¹¹ მარიამ მგელაძე და მურმან გორგოშაძე, „მაღალი ხელოვნური ინტელექტის, რობოტის მიმართ ადამიანის ზოგიერთი უფლების გავრცელების სამართლებრივი რეგულირების საკითხები“, *აკადემიკი*, no. 4 (2024): 61, <https://constcourt.ge/files/2/Journal2019.1/M.Mgeladze-M.Gorgoshadze-2019.1ka.pdf>

¹² სალომე პირველი და მარიამ სიხარულიძე, „ხელოვნური ინტელექტი ანუ – რევოლუცია სამყაროში“, *აკადემიკი*, no. 4 (2024): 8-13, <https://neu.edu.ge/uploads/common/files/cf75529a-af51-4bb5-9749-e8c5b5618e17.pdf>

¹³ B. Yeabtsega, „The Impact of Artificial Intelligence on Society“, *International Research Journal of Modernization in Engineering Technology and Science* 5, no. 10 (2023): 3120, https://www.researchgate.net/profile/Yeabtsega-Adere/publication/375445899_THE_IMPACT_OF_ARTIFICIAL_INTELLIGENCE_ON_SOCIETY/links/6553adff-3fa26f66f4006054/THE-IMPACT-OF-ARTIFICIAL-INTELLIGENCE-ON-SOCIETY.pdf

ამდენად, შეიძლება თამამად ითქვას, რომ ხელოვნური ინტელექტის ევოლუციამ მნიშვნელოვნად დააჩქარა თანამედროვე ადამიანის საზოგადოების განვითარება, რასაც საფუძვლად დაედო როგორც თეორიული, ისე ტექნოლოგიური რევოლუციური ცვლილებები. თუმცა, მისი მრავალდისციპლინური ხასიათისა და სწრაფი განვითარების გამო, ხელოვნური ინტელექტი წარმოადგენს სფეროს, რომლის სრულფასოვანი გააზრებაც რთულია და მისი პრაქტიკაში ინტეგრაცია დაკავშირებულია გარკვეულ გამოწვევებთან.

2. ხელოვნური ინტელექტი (AI) და მართლმსაჯულება

2.1. AI-ის გავლენა მართლმსაჯულების სისტემაზე

მსოფლიოში მიმდინარე ტექნოლოგიური რევოლუციის ფონზე, სასამართლოს ხელმისაწვდომობისა და ადამიანზე ორიენტირებული მართლმსაჯულების სისტემის ჩამოყალიბების თვალსაზრისით, ხელოვნურ ინტელექტს განსაკუთრებული და ინოვაციური როლი ენიჭება. გაჩნდა კითხვები იმასთან დაკავშირებით, მოახდენს თუ არა ეს პროცესები გავლენას იურისტებისა და მოსამართლეების როლზე, რადგან არსებობს მოლოდინი, რომ ტექნოლოგია ჩაანაცვლებს ზოგიერთი ადამიანის გადაწყვეტილების მიღების და ანალიზის პროცესს.¹⁴

ბევრ ქვეყანაში „ელექტრონულ მართლმსაჯულების სისტემებს“ განიხილავენ, როგორც სასამართლო და სამართლებრივი რეფორმის განუყოფელ კომპონენტს. ხელოვნური ინტელექტის (AI) გამოყენების საკითხი სასამართლო და სამართალდამცავ სისტემაში არ წარმოადგენს მხოლოდ ტექნოლოგიებისა და საინფორმაციო პოლიტიკის პრობლემას, იგი აღიქმება, როგორც პოლიტიკურ და ნაწილობრივ, სოციალურ გამოწვევად.¹⁵ ამჟამად, AI-ის ხელსაწყოების გამოყენება სამართლებრივ სისტემებში გაცილებით მეტ ფუნქციებს მოიცავს, ვიდრე მხოლოდ მარტივი დავალებების შესრულება. AI მოიცავს ისეთ რთულ ფუნქციებს, როგორიცაა პროგნოზირებადი ანალიტიკა და დეტალური დოკუმენტების ანალიზი, რაც ზრდის სამართლებრივი პრაქტიკების შესაძლებლობებს და ეფექტიანობას. დღეს AI-ის გამოყენება სამართალში არა მხოლოდ ამარტივებს მოცულობით სამუშაოებს უპრეცედენტო სიჩქარითა და ეფექტიანობით, არამედ შემოაქვს მაღალი დონის ანალიტიკური შესაძლებლობები, რომლებიც უზრუნველყოფენ სამართლებრივი ოპერაციების ყველა ასპექტის გარდაქმნას,

¹⁴ Tania Sourdin, “Judge v. Robot? Artificial Intelligence and Judicial Decision-Making,” *UNSW Law Journal* 41, no. 4 (2018): 1115, <https://doi.org/10.3316/INFORMIT.040979608613368>

¹⁵ Azizbek A. Atajanov, “Integration of Modern Information and Communication Technologies as an Important Area of Prevention of Corruption in the Judicial System,” *The American Journal of Political Science Law and Criminology* 4, no. 2 (2022): 38–44, https://inlibrary.uz/index.php/tajpslc/article/view/6815#google_vignette

რომლებიც უპირისპირდებიან ტრადიციულ მეთოდებს და ფუნდამენტურად ცვლიან სამართლებრივ პრაქტიკას.¹⁶

AI-ს დიდი პოტენციალი აქვს საქმეთა განხილვის დაჩქარების, თარგმნის, ელექტრონული დოკუმენტების მოძიების, სამართლებრივი კვლევისა და სამართლებრივი ანალიზის, აუდიო და ვიდეო მასალის ანალიზის თვალსაზრისით.¹⁷ რეგულაციას განიცდის მოსამართლეების, ადვოკატების, იურისტების სამუშაო პროცესი. ქალაქის ფაილები ვირტუალური ფაილებით ჩანაცვლდება. საპროცესო დოკუმენტები მაგალითად, შუამდგომლობები, ოქმები, გადაწყვეტილებები შეიქმნება ციფრული ფორმით, ხოლო რაც შეეხება მოსამართლეებს, წინასწარ დადგენილი შაბლონების საფუძველზე, რომლებიც ნაწილობრივ შევსებული იქნებოდა სისტემის მიერ მოძიებული მონაცემებით მაგალითად, მხარეთა სახელებით, რეესტრის ნომრით, საქმის ტიპით, გადაწყვეტილების სტრუქტურით, დასაბუთების ელემენტებით ხელმისაწვდომი იქნება ციფრულ ფორმატში.¹⁸

მიუხედავად იმისა, რომ AI სთავაზობს ბევრ უპირატესობას, ის ასევე, წარმოშობს გამოწვევებს.¹⁹ კვლევები აჩვენებს, რომ ციფრული ტექნოლოგიების წარმატება სასამართლო სისტემების გაუმჯობესებაში დამოკიდებულია მის სტრატეგიულად სწორად გამოყენებაზე. სწორად გამოყენების შემთხვევაში, მას შეუძლია გააძლიეროს კანონის უზენაესობა, დაიცვას ადამიანის უფლებები და გახადოს მართლმსაჯულების სისტემა უფრო ეფექტიანი. ტექნოლოგიას შეუძლია, როგორც სამართლიანობისა და ადამიანის უფლებების მხარდაჭერა, ასევე ძირის გამოთხრა. უმნიშვნელოვანესია მისი სარგებლისა და რისკების გააზრება, რათა უზრუნველყოფილი იყოს სამართლიანობის, ადამიანის უფლებებისა და კანონის უზენაესობის ხელშეწყობა.²⁰ ინოვაციების გავლენა მოსამართლეთა მუშაობასა და გადაწყვეტილების მიღებაზე ჯერ კიდევ, არ არის საკმარისად შესწავლილი. მოსამართლეები ცდილობენ ახალ ტექნოლოგიებთან შეგუებას.²¹

ხელოვნური ინტელექტის (AI) გამოყენებამ მართლმსაჯულების სისტემაში აჩვენა პოტენციალი მარტივი დავების გადაწყვეტაში. თუმცა, როდესაც საქმე ეხება უფრო რთულ საქმეებს,

¹⁶ Rachid Ejjami, "AI-Driven Justice: Evaluating the Impact of Artificial Intelligence on Legal Systems," *International Journal for Multidisciplinary Research* 6, no. 3 (2024), <https://doi.org/10.36948/ijfmr.2024.v06i03.23969>

¹⁷ Kashif Javed and Jianxin Li, "Bias in Adjudication: Investigating the Impact of Artificial Intelligence, Media, Financial and Legal Institutions in Pursuit of Social Justice," *PLOS ONE* 20, no. 1 (2025): 5, <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0315270>

¹⁸ Mireia Artigot Golobardes et al., eds., *Artificial Intelligence, Judicial Decision-Making and Fundamental Rights: JuLIA Handbook – Justice* (JuLIA Project, 2025), https://ssm-italia.eu/wp-content/uploads/2025/02/JuLIA_handbook-Justice_final.pdf

¹⁹ Javed and Li, "Bias in Adjudication," 5.

²⁰ Hafiz Gaffar, "Implications of Digitalization and AI in the Justice System: A Glance at the Socio-Legal Angle," *Law and World* 10, no. 31 (2024): 154–77, <https://doi.org/10.36475/10.3.14>

²¹ Artigot Golobardes et al., *Artificial Intelligence, Judicial Decision-Making and Fundamental Rights*.

რომლებიც მოიცავს ღრმა მორალურ საკითხებს, ემოციებსა და სამართლებრივ ინტერპრეტაციებს, ხელოვნური ინტელექტის ამჟამინდელი შესაძლებლობები კვლავ შეზღუდულია. მაგალითად, განზრახვის, მოტივაციის ან სოციალური და კულტურული გავლენის შემცველ საქმეებში სამართლებრივი გადაწყვეტილებები მოითხოვს ადამიანურ გაგებასა და ემპათიას, რასაც მანქანები ჯერ ვერ ახერხებენ.²²

მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნებში, მართლმსაჯულების სისტემებმა უკვე დაიწყეს AI-ის გამოყენება, რათა გააუმჯობესონ სამართლებრივი პროცესები და სასამართლოს ხელმისაწვდომობა. მაგალითად, ბოლო ათწლეულის განმავლობაში გაერთიანებულ სამეფოში პოლიციის ძალები აქტიურად იყენებენ ხელოვნურ ინტელექტს. ამასთან, მოსამართლეებმა უკვე გამოიყენეს ChatGPT სასამართლოს გადაწყვეტილების მომზადების პროცესში. მოსამართლეების გარდა, AI-ს იყენებენ ადვოკატები სხვადასხვა ამოცანების შესასრულებლად: დოკუმენტების გადამოწმება, სამართლებრივი კვლევები, დოკუმენტების შედგენა და ა.შ. ამავდროულად, ადამიანები, რომლებსაც აქვთ იურიდიული პრობლემები, სულ უფრო მეტად იყენებენ ხელოვნური ინტელექტის ხელსაწყოებს, რომელიც მათ სთავაზობს უფასო, კვალიფიციურ იურიდიულ კონსულტაციას.

ამერიკაში მოსამართლეები რეგულარულად იყენებენ ხელოვნურ ინტელექტს რისკების შეფასებისა და სასჯელის განსაზღვრის პროცესში.²³ კერძოდ, ერთ-ერთი ხელოვნური ინტელექტის სისტემა, რომელსაც ამერიკელი მოსამართლეები იყენებენ არის – „Compas” (Correctional Offender Management Profiling for Alternative Sanctions), რათა განსაზღვრონ გამოიყენონ თუ არა გირაო ბრალდებულის მიმართ, ხოლო ვისკონსინის შტატში სისტემა ეხმარება მოსამართლეს სასჯელის ხანგრძლივობის განსაზღვრაში.²⁴

სასამართლო სისტემები ხელოვნურ ინტელექტს ასევე, იყენებენ ავსტრალიაში, ჩინეთში, ესტონეთში, ბრაზილიაში, მექსიკაში. მაგალითად, ჩინეთში AI-ის სისტემებს იყენებენ მოსამართლეთა ინფორმირებისთვის, თუ მათი გადაწყვეტილება განსხვავდება ცენტრალურ მონაცემთა ბაზაში არსებულ სხვა პრეცედენტული მონაცემებისგან.²⁵

მსოფლიოში მიმდინარე პროცესების პარალელურად, ევროპული კომისია და ევროპის საბჭო, უკვე რამდენიმე წელია დიდ ყურადღებას უთმობს მართლმსაჯულების სექტორში ინოვაციების თემას და ხელს უწყობს სისტემის დიჯიტალიზაციის პროცესს.

²² Panca Sarjana Putra, “Judicial Transformation: Integration of AI Judges in Innovating Indonesia’s Criminal Justice System,” *Kosmik Hukum* 23, no. 3 (2023): 243, <https://jurnalnasional.ump.ac.id/index.php/KOSMIK/article/view/18711/6284>

²³ Bhatti, *AI in Our Justice System*, 11.

²⁴ კრის რისი, „ხელოვნური ინტელექტი: ეთიკური საკითხები“, *ჩემი ადვოკატი*, no. 11 (3 ნოემბერი, 2019), საქართველოს ადვოკატთა ასოციაცია.

²⁵ Magda Beruashvili, “The Capabilities and Challenges of Artificial Intelligence in the Justice System,” *Law and World* 11, no. 35 (2025): 142–53, <https://doi.org/10.36475/11.3.10>

2018 წელს, მართლმსაჯულების ეფექტიანობის ევროპულმა კომისიამ (CEPEJ) შეიმუშავა ევროპული ეთიკური ქარტია, სასამართლო სისტემაში ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების შესახებ²⁶. აღნიშნული ქარტიით განისაზღვრა ხუთი ძირითადი პრინციპი, რომელთა დაცვა მნიშვნელოვანია მართლმსაჯულების სისტემაში ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებისთვის. კერძოდ, აღნიშნული პრინციპებია:

ფუნდამენტური უფლებების პატივისცემის პრინციპი. აღნიშნული პრინციპი გულისხმობს, რომ სასამართლო გადაწყვეტილებებისა და მონაცემების დამუშავება უნდა ემსახურობდეს ლეგიტიმურ მიზანს და იგი უნდა განხორციელდეს ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციით (ECHR) და პერსონალური მონაცემების დაცვის კონვენციით გარანტირებული ფუნდამენტური უფლებების სრული დაცვით. ამასთან, AI-ის ინსტრუმენტები ხელს არ უნდა უშლიდნენ სასამართლოს ხელმისაწვდომობას და სამართლიანი სასამართლოს უფლებას. ხელოვნური ინტელექტი უნდა იქნას გამოყენებული კანონის უზენაესობის პრინციპებისა და მოსამართლეთა დამოუკიდებლობის სათანადო პატივისცემით.

დისკრიმინაციის აკრძალვის პრინციპი. აღნიშნული პრინციპი გულისხმობს, რომ თავიდან უნდა იქნას აცილებული ნებისმიერი პირის ან პირთა ჯგუფის დისკრიმინაცია. AI-ის ინსტრუმენტების შემუშავებისას და მისი გამოყენების პროცესში განსაკუთრებით სიფრთხილით უნდა დამუშავდეს ისეთი პერსონალური მონაცემები, როგორიცაა რასობრივი ან ეთნიკური წარმომავლობის, სოციალურ-ეკონომიკური წარმომავლობის, პოლიტიკური შეხედულებების, რელიგიური ან ფილოსოფიური შეხედულებების, გენეტიკური მონაცემების და ა.შ. რათა თავიდან ავიცილოთ დისკრიმინაცია.

ხარისხისა და უსაფრთხოების პრინციპი. აღნიშნული პრინციპი გულისხმობს, რომ სასამართლო გადაწყვეტილებების მომზადების პროცესში, სისტემამ უნდა გამოიყენოს სერტიფიცირებული, სანდო და უსაფრთხო წყაროები.

გამჭვირვალობის, მიუკერძოებლობისა და სამართლიანობის პრინციპი. აღნიშნული პრინციპი გულისხმობს, რომ მონაცემების დამუშავების მეთოდები უნდა იყოს გამჭვირვალე და ხელმისაწვდომი. დაცული უნდა იყოს ბალანსი მეთოდების ინტელექტუალურ საკუთრებასა და გამჭვირვალობის ინტერესს შორის, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც გამოიყენება ისეთი მეთოდები, რომელიც გავლენას ახდენს ადამიანის ცხოვრებაზე.

„მომხმარებლის კონტროლს ქვეშ“ პრინციპი. აღნიშნული პრინციპი გულისხმობს, რომ უნდა გაიზარდოს მომხმარებლის ავტონომიურობა და მომხმარებელი არ უნდა შეიზღუდოს

²⁶ European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ), *European Ethical Charter on the Use of Artificial Intelligence in Judicial Systems and Their Environment* (Strasbourg: Council of Europe, 2018), <https://rm.coe.int/ethical-charter-en-for-publication-4-december-2018/16808f699c>

ხელოვნური ინტელექტის ინსტრუმენტების გამოყენებით. მომხმარებელს მარტივი და მისთვის გასაგები ენით უნდა მიეწოდოს ინფორმაცია ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების შესახებ, რათა მას ჰქონდეს შესაძლებლობა წარადგინოს არგუმენტები და მისი საქმე განხილულ იქნას სასამართლოს მიერ, ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის შესაბამისად.

2020 წელს, მართლმსაჯულების ეფექტიანობის ევროპულმა კომისიამ შექმნა სამუშაო ჯგუფი, რომლის საქმიანობის პრიორიტეტულ მიმართულებად განისაზღვრა სახელმწიფოსა და სასამართლოების მხარდაჭერა ციფრული ტრანსფორმაციის წარმატებულად განხორციელების მიზნით. შემუშავებულია რამდენიმე რეკომენდაცია, მათ შორის, ციფრული სარჩელის რეგისტრაციის, ვიდეოკონფერენციებისა და სასამართლოს დიჯიტალიზაციის შესახებ.²⁷

ამდენად, მსოფლიოში მიმდინარე პროცესებიდან გამომდინარე, შეიძლება ითქვას, რომ ხელოვნური ინტელექტის ინტეგრაციის თვალსაზრისით, მართლმსაჯულების სისტემაში შეინიშნება დადებითი დინამიკა. მსოფლიოს ბევრ ქვეყანაში ხელოვნური ინტელექტი უკვე აქტიურად გამოიყენება სასამართლო პროცესებში თუმცა, მისი როლი უფრო დამხმარეა. ნათელია, რომ მონაცემებისა და პრეცედენტების ანალიზის გზით AI ამცირებს მოსამართლეთა დატვირთვას და ზრდის პროცესის ეფექტიანობას. თუმცა, მიუხედავად ამისა, მოსამართლეების სრულად ჩანაცვლება ხელოვნური ინტელექტით სასამართლოში ჯერჯერობით, რეალობას მოკლებულია. ადამიან მოსამართლეებს გადამწყვეტი როლი აქვთ სამართლებრივ საქმეთა პერსონალური ნიუანსების, კონტექსტისა და სირთულეების გააზრებაში, რაც ხშირად სცდება მხოლოდ მონაცემთა ანალიზის ფარგლებს.²⁸ მიუხედავად ამისა, იურისტების მიერ ბოლო დროს გამოყენებული ტექნოლოგიების ანალიზით აშკარა ხდება, რომ მოსამართლის როლი სწრაფად იცვლება და ტექნოლოგიებმა უკვე შეცვალეს მართლმსაჯულების სისტემის ზოგიერთი ასპექტი.²⁹ ტექნოლოგიების განვითარების პარალელურად, მართლმსაჯულების სისტემა დგას მნიშვნელოვანი გამოწვევის წინაშე. კერძოდ, სასამართლოებმა უნდა მოახდინონ ტრადიციული სამართალწარმოების ადაპტაცია ახალ ტექნოლოგიებთან და ამავედროულად, უზრუნველყონ მართლმსაჯულების ფუნდამენტური პრინციპების დაცვა.

2.2. რობოტი მოსამართლეები

ხელოვნური ინტელექტის სწრაფი განვითარების პარალელურად, საზოგადოებაში აქტიურად მიმდინარეობს მსჯელობა იმასთან დაკავშირებით, თუ რომელ პროფესიებს

²⁷ Council of Europe, CEPEJ, “Resource Centre on Cyberjustice and AI,” <https://www.coe.int/en/web/cepej/resource-centre-on-cyberjustice-and-ai>

²⁸ Putra, “Judicial Transformation,” 243.

²⁹ Sourdin, “Judge v. Robot?,” 1115.

ჩაანაცვლებენ მომავალში რობოტები. საზოგადოების უმრავლესობას სჯერა, რომ უპირველესად, გაქრება ისეთი პროფესიები, რომლებიც დაკავშირებულია რუტინულ საქმიანობასთან, თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ არც „თეთრსაყელოიანი“, პროფესიული და შემოქმედებითი საქმიანობებია სრულიად დაცული.³⁰ აღნიშნულის ფონზე, გასაკვირი არ არის, რომ გვიწევს ფიქრი სასამართლო რობოტების, ანუ ხელოვნური ინტელექტის სისტემების შექმნაზე, რომლებიც მიიღებენ ისეთ გადაწყვეტილებებს, რომლებსაც ამჟამად მოსამართლეები იღებენ (მაგალითად, განაჩენი, გადაწყვეტილება, განჩინება და სხვა შუალედური გადაწყვეტილებები). აღნიშნულ კონტექსტში აგრეთვე ჩნდება კითხვა: როგორ შეიძლება ალგორითმებმა მხარი დაუჭირონ იურიდიული გადაწყვეტილებების მიღებას? შეძლებს თუ არა ალგორითმული გადაწყვეტილება საბოლოოდ ჩაანაცვლოს სასამართლო გადაწყვეტილებები?³¹

გემოაღნიშნული საკითხები გაანალიზებული აქვს სამეცნიერო ნაშრომთა არაერთ ავტორს. ერთ-ერთი მკვლევარი ტანია სურდინი თავის ნაშრომში აღნიშნავს, რომ მოსამართლე ატარებს შუამავლის როლს. მართალია, რომ სასამართლო საქმიანობის ნაწილი ტექნოლოგიური ინსტრუმენტების დახმარებით განხორციელდება თუმცა, მოსამართლის ძირითადი ფუნქცია უცვლელი დარჩება – აღნიშნული გამოწვეულია იმით, რომ საზოგადოება არ არის მზად მიიღოს მანქანების მიერ ადამიანის სიცოცხლის შესახებ მიღებული გადაწყვეტილებები.³² მკვლევრები – მაშა მედვედევი, მიშელ ვოლსი და მარტინ ვილინგი, რომლებიც ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოს გადაწყვეტილებებზე დაყრდნობით იკვლევდნენ, თუ რა გავლენა შეიძლება მოახდინოს პროგნოზირების ანალიტიკურმა ინსტრუმენტებმა – დაასკვნეს, რომ შედარებით მარტივი და ავტომატურად მისაღები ინფორმაციის გამოყენებით, ალგორითმის მოდელები გადაწყვეტილებებს სწორად პროგნოზირებენ შემთხვევათა დაახლოებით 75%-ში.³³

მკვლევართა მოსაზრებების გარდა, იმის საილუსტრაციოდ, თუ როგორ შეიძლება განვითარდეს ხელოვნური ინტელექტის სისტემების მუშაობა მსოფლიოს სხვადასხვა სასამართლო

³⁰ John Morison and Adam Harkens, “Re-engineering Justice? Robot Judges, Computerised Courts and (Semi) Automated Legal Decision-Making,” *Legal Studies*, published online July 4, 2019, <https://doi.org/10.1111/lest.12219>

³¹ Pedro Rubim Borges Fortes, “Paths to Digital Justice: Judicial Robots, Algorithmic Decision-Making, and Due Process,” *Cambridge Journal of International Law*, https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/0E7D8BE3245293B7D9678B5401FD50B3/S2052901520000121a.pdf/paths_to_digital_justice_judicial_robots_algorithmic_decisionmaking_and_due_process.pdf

³² Sourdin, “Judge v. Robot?,” 1114.

³³ Masha Medvedeva, Michel Vols, and Martijn Wieling, “Using Machine Learning to Predict Decisions of the European Court of Human Rights,” *Artificial Intelligence and Law* 28 (2020): 237-66, <https://doi.org/10.1007/s10506-019-09255-y>

სისტემაში და მათი მონაწილეობა სამართალწარმოებაში, შეიძლება ყურადღებით შევხედოთ საერთაშორისო გამოცდილებას. მაგალითად, ჩინეთმა მნიშვნელოვანი ძალისხმევა გასწია სასამართლოებში ხელოვნური ინტელექტის გადაწყვეტილებების დანერგვისთვის.³⁴ „ტკვიანი სასამართლოების“ (smart courts) სტრატეგიის ფარგლებში, ჩინეთმა უკვე შექმნა პირველი რობოტი-მოსამართლეები, სახელწოდებით „Xiaozhi“. ისინი, როგორც ჩანს, ეფექტიანად განიხილავენ გარკვეულ სამოქალაქო საქმეებს. მაგალითად, სამომხმარებლო კრედიტებთან ან კერძო სესხის ხელშეკრულებებთან დაკავშირებულ დავებს. ამასთან, როდესაც იგი გამოიყენება შედარებით მარტივი ტიპის საქმეების განსახილველად ისეთ სამართლებრივ სფეროებში, სადაც კანონმდებლობა ერთგვაროვანია, AI-მოსამართლეები იღებენ განაჩენებს, რომლებიც წინასწარი დასკვნების მიხედვით მიიჩნევა მიუკერძოებლად, ნეიტრალურად, ემოციებისგან თავისუფლად და ადამიანური დაუდევრობისგან დაცულად.³⁵ Xiaozhi-მ საქმიანობა დაიწყო ისეთი უნარებით, როგორიცაა კონკრეტული ფაქტების ავტომატური გადამოწმება, სასამართლო სხდომის ავტომატური დანიშვნა, სხდომის ოქმის მომზადება, მტკიცებულებების იდენტიფიცირება და ანალიზი. მოგვიანებით, 2019 წელს, მან შეიძინა ახალი უნარები, მათ შორის მტკიცებულებათა ჯაჭვის გენერირება, ფაქტობრივი კითხვების დასმა და ფორმულირება.³⁶

მართლმსაჯულების სისტემაში ხელოვნური ინტელექტის განვითარების კუთხით, აგრეთვე საინტერესოა ესტონეთის გამოცდილების გაზიარებაც. 1990-იანი წლების ბოლოდან, ესტონეთის სასამართლოების მოდერნიზაცია მსოფლიოსთვის მაგალითი გახდა იმისა, თუ რა უპირატესობები და სირთულეები ახლავს სასამართლო სისტემაში ციფრული ტექნოლოგიების გამოყენებას. ესტონეთის სასამართლოებმა პიონერულად დანერგეს ციფრული ინსტრუმენტები მართლმსაჯულების განხორციელებაში.

ესტონეთის სასამართლოების მიმართ აჟიოტაჟმა პიკს მაშინ მიაღწია, როდესაც გავრცელდა ცნობები ესტონეთში რობოტი-მოსამართლეების შექმნის შესახებ მცირე დავების განსახილველად. გაზეთებმა და აკადემიურმა წრეებმა დაიწყეს მსჯელობა იმაზე, შეძლებდნენ თუ არა ასეთი სისტემები მართლმსაჯულების უფრო სწრაფად და ეფექტიანად განხორციელებას, თუმცა ასევე, გაჩნდა კითხვები გამჭვირვალობის, ანგარიშვალდებულებისა და სამართლებრივი პასუხისმგებლობის შესახებ.³⁷

³⁴ Kai Härmand, “AI Systems’ Impact on the Recognition of Foreign Judgements: The Case of Estonia,” *Juridica International* 32 (2023): 107–15, https://juridicainternational.eu/public/pdf/ji_2023_32_107.pdf

³⁵ Ning Wang and Ming Yuan Tian, “Intelligent Justice: AI Implementations in China’s Legal Systems,” in *Artificial Intelligence and Its Discontents: Social and Cultural Studies of Robots and AI*, ed. A. Hanemaayer (Cham: Palgrave Macmillan, 2022), https://doi.org/10.1007/978-3-030-88615-8_10

³⁶ Härmand, “AI Systems’ Impact on the Recognition of Foreign Judgements,” 115.

³⁷ Marta Gamito Cantero and Giulia Gentile, “Algorithms, Rule of Law, and the Future of Justice: Implications in the Estonian Justice System,” 1–3, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4618760

4. AI-ის ინტეგრაციის ეთიკური გამოწვევები მართლმსაჯულებაში

მიუხედავად იმისა, რომ ტექნოლოგიების დანერგვამ შესაძლოა ხელი შეუწყოს მართლმსაჯულების ეფექტიანობის ზრდას, ის ასევე, შეშფოთებას იწვევს კანონის უზენაესობისა და ადამიანის უფლებათა დაცვის უზრუნველყოფის კუთხით. სავარაუდოა, რომ მომდევნო წლების განმავლობაში, განისაზღვრება გაცილებით ძლიერი მარეგულირებელი ნორმები, რომელიც დაარეგულირებს ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების ეთიკურ საკითხებს, თუმცა, ამჟამინდელი მდგომარეობით, AI-ის გამოყენება მართლმსაჯულებაში წარმოადგენს განვითარებად სფეროს, რომელსაც თან ახლავს არაერთი ეთიკური გამოწვევა.

4.1. სასამართლოს დამოუკიდებლობა

ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება მართლმსაჯულებაში მნიშვნელოვან ეთიკურ კითხვებს აჩენს. პირველი მთავარი შეშფოთება ეხება დამოუკიდებლობის პრინციპის დაცვას. დღევანდელი ტენდენციით, გარდა იმისა, რომ სასამართლო გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში მოსამართლეები იყენებენ არასამართლებრივ ტექნოლოგიებს (მაგ. ChatGPT), არსებობს რისკები, რომ საქმეთა განხილვის შედეგად მივიღოთ ერთგვაროვანი სამართლებრივი შედეგები. კერძოდ, მნიშვნელოვანია, რომ თითოეული საქმე განიხილებოდეს მიუკერძოებლად და დამოუკიდებლად, თითოეული საქმის თავისებურებების გათვალისწინებით, ხოლო AI-ის შინაარსის ერთგვაროვნებამ შესაძლოა საფრთხე შეუქმნას მოსამართლის შინაგანი რწმენით საქმის ფაქტობრივი გარემოებების ანალიზს და შეფასებას. მიჩნეულია, რომ ყველაფერი არ შეიძლება გათვალისწინებული იყოს კანონით და არ შეიძლება იყოს ავტომატიზებული. საქმის ფაქტობრივი გარემოებების მიმართ ერთგვაროვანმა მიდგომამ და არასამართლებრივი ტექნოლოგიების გამოყენებამ შესაძლოა, საფრთხე შეუქმნას სასამართლოს დამოუკიდებლობას, თითოეულ საქმეზე ინდივიდუალური გადაწყვეტილების მიღებისა და სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში დისკრეციული უფლებამოსილების გამოყენების პრინციპს.³⁸

4.2. სასამართლოს მიუკერძოებლობა

AI ალგორითმებს აქვთ რისკი, ასახონ ის მიკერძოებები, რომლებიც არსებობს მონაცემთა ნაკრებებში, რომლებზეც ისინი სწავლობენ. შემთხვევები აჩვენებს, რომ AI გადაწყვეტილებები

³⁸ David Uriel Socol de la Osa and Nydia Remolina, “Artificial Intelligence at the Bench: Legal and Ethical Challenges of Informing – or Misinforming – Judicial Decision-Making through Generative AI,” *Data & Policy* 6 (2024): e59, <https://doi.org/10.1017/dap.2024.53>

შეიძლება უნებლიედ იყოს მიკერძოებული ისეთი ფაქტორების საფუძველზე, როგორიცაა რასა, სქესი ან სოციალური მდგომარეობა.³⁹

ჯერ კიდევ 2016 წელს, საქმეზე „შტატი ლუმისის წინააღმდეგ“ (State v. Loomis) იუსკონსინის უზენაეს სასამართლოს მოუწია მსჯელობა ხელოვნური ინტელექტის კონსტიტუციურობასთან დაკავშირებით. ლუმისის საქმის მასალების მიხედვით, მის მიმართ სასჯელის განსაზღვრის პროცესში, აშშ-ის პირველი ინსტანციის სასამართლომ გამოიყენა სისტემა CAMPAC⁴⁰, რომელიც ალგორითმის გამოყენებით აფასებს დამნაშავეს მხრიდან მომავალში, ახალი დანაშაულის ჩადენის რისკებს. ლუმისმა გაასაჩივრა პირველი ინსტანციის სასამართლოს განაჩენი და განაცხადა, რომ ალგორითმის გამოყენებით სასჯელის დანიშნვა არღვევდა მის უფლებებს. აღნიშნული მოსაზრების არგუმენტად, ლუმისი აღნიშნავდა, რომ CAMPAC-ს სისტემის მუშაობის პრინციპი იყო საიდუმლო და ასეთი სისტემები შესაძლოა ეფუძნებოდეს მიკერძოებულ ინფორმაციებს, რაც იწვევს დისკრიმინაციას. ლუმის ექსპერტს არ მიეცა უფლება შეეფასებინა გამოყენებული ალგორითმი. აღნიშნულ საქმეზე, შტატის უზენაესმა სასამართლომ განაჩენი ლუმისის წინააღმდეგ მიიღო, რაც დაასაბუთა იმით, რომ ალგორითმით მიღებული შედეგის ცოდნა გამჭვირვალობის საკმარის ხარისხს წარმოადგენდა,⁴¹ რაც ვფიქრობთ საკამათო საკითხია, რადგან არსებობს მოსაზრება, რომ მონაცემების ნაკლოვანებებმა (როგორიც არის არასაკმარისი მონაცემები, პროგრამირების შეცდომები, ალგორითმული პრობლემები) შესაძლოა არა მარტო შეამციროს AI-ის სარგებელი, არამედ გაზარდოს მიკერძოებული გადაწყვეტილებების მიღების რისკი.⁴²

4.3. დისკრიმინაციის რისკი

დისკრიმინაციის აკრძალვა მკაფიოდ არის ხაზგასმული, როგორც ხელოვნური ინტელექტის შესახებ ევროპის საბჭოს ერთ-ერთი ძირითადი ეთიკური პრინციპი. შესაბამისად, AI-ის სისტემებმა უნდა უზრუნველყონ ყველა პირის თანაბარი მოპყრობა და არ უნდა მოახდინონ

³⁹ Korbayram and Elif Hoca, “Artificial Intelligence in the Judiciary, AI Judges, and Its Applicability in North Macedonia” (paper presented at the International Scientific Conference on AI, Human Rights, Migration, Democracy, and Public Impact, Gostivar, North Macedonia, October 24–25, 2024), <https://doi.org/10.55843/ISC2024conf228k>

⁴⁰ Socol de la Osa and Remolina, “Artificial Intelligence at the Bench,” e59, <https://www.cambridge.org/core/journals/data-and-policy/article/artificial-intelligence-at-the-bench-legal-and-ethical-challenges-of-informing-or-misinforming-judicial-decision-making-through-generative-ai/D1989AC5C81FB67A5FABB552D3831E46>

⁴¹ „Algorithmic Injustice: How the Wisconsin Supreme Court Failed to Protect Due Process Rights in *State v. Loomis*,“ *North Carolina Journal of Law & Technology* 18 (2016): 89–91, <https://scholarship.law.unc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1332&context=ncjolt>

⁴² Ammar Zafar, „Balancing the Scale: Navigating Ethical and Practical Challenges of Artificial Intelligence (AI) Integration in Legal Practices,“ *Discover Artificial Intelligence* 4, no. 27 (2024), <https://doi.org/10.1007/s44163-024-00121-8>

უარყოფითი გავლენა დაუცველ ან მოწყვლად ჯგუფებზე.⁴³ AI-ის მართლმსაჯულების სისტემაში ინტეგრაციის პროცესში იზრდება დისკრიმინაციის ალბათობა. აღიარებულია, რომ AI-ის სისტემები ძირითადად, დამოკიდებულია იმ მონაცემებზე, რომელიც მასში არის ასახული. შესაბამისად, შესაძლებელია, რომ კონკრეტული ეთნიკური უმცირესობების მიმართ განხორციელდეს არასწორი ან დისკრიმინაციული მონაცემების წარმოება AI-ის სისტემებში, რაც საფრთხეს უქმნის კანონის წინაშე თანასწორობის პრინციპის დაცვას და ზოგადად, სამართლიანი სასამართლოს უფლებას. მაგალითად, დისკრიმინაციული AI-ის სისტემების ერთ-ერთ ნათელ მაგალითს წარმოადგენს ზემოთ ხსენებული CAMPAC (Correctional Offender Management Profiling for Alternative Sanctions) სისტემა, სადაც კვლევებით გამოვლინდა, რომ აფროამერიკელების მიმართ იღებდა მიკერძოებულ გადაწყვეტილებებს.⁴⁴

4.4. გამჭვირვალობისა და პასუხისმგებლობის პრობლემა

მიკერძოებისა და დისკრიმინაციის რისკების გარდა, AI-ის მართლმსაჯულების სისტემაში ინტეგრაციის მნიშვნელოვან გამოწვევას წარმოადგენს გამჭვირვალობის საკითხი, ვინაიდან, AI-ის სისტემები ძირითადად, ე.წ. შავი ყუთის პრინციპით მუშაობს. შესაბამისად, ხშირად არ არის გამჭვირვალე და რთულად გასაგებია, რამაც შესაძლოა გაართულოს საზოგადოების ნდობა მართლმსაჯულების სისტემის მიმართ.

მოსამართლის გადაწყვეტილება თითოეულ საქმეზე, დამოკიდებულია საქმის ფაქტობრივ გარემოებებზე. ხშირია შემთხვევა, როდესაც ორი საქმის ფაქტობრივი გარემოებები ძალიან ჰგავს ერთმანეთს და მცირე დეტალმაც კი, შესაძლოა მნიშვნელოვანი განსხვავება გამოიწვიოს სამართლებრივი შედეგების კუთხით. ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების შემთხვევაში, დიდი მოცულობის ფაქტების შეფასებისას, შესაძლოა სისტემამ სრულყოფილად ვერ განსაზღვროს საქმისათვის ინდივიდუალურად დამახასიათებელი დეტალები და გასცეს არასწორი რეკომენდაცია. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია, რომ დაცული იქნას გამჭვირვალობის მაღალი სტანდარტი AI-ის სისტემების მართლმსაჯულების სისტემაში ინტეგრაციის პროცესში. გამჭვირვალობის პრინციპის დაცვა, საზოგადოებას შესაძლებლობას მისცემს გადაამოწმოს, გაითვალისწინა თუ არა სისტემამ საქმის გარემოებები სრულყოფილად და როგორ იმოქმედა სისტემაში ასახულმა ინფორმაციამ გადაწყვეტილების მიღების პროცესზე.⁴⁵

⁴³ Korbayram and Hoca, “Artificial Intelligence in the Judiciary, AI Judges, and Its Applicability in North Macedonia.”

⁴⁴ Angel Mary John, Aiswarya M. U., and Jerrin Thomas Panachakel, “Ethical Challenges of Using Artificial Intelligence in Judiciary”, arXiv preprint, arXiv:2504.19284v1 (April 27, 2025), <https://arxiv.org/html/2504.19284v1>

⁴⁵ John, Aiswarya, and Panachakel, “Ethical Challenges of Using Artificial Intelligence in Judiciary.”

გამჭვირვალობის პარალელურად, ასევე პრობლემად გვევლინება პასუხისმგებლობის საკითხი. კერძოდ, საზოგადოებაში არსებობს კითხვა თუ ვინ არის პასუხისმგებელი როდესაც AI-ის სისტემა მონაწილეობს სასამართლოს გადაწყვეტილების მიღებაში ან როდესაც სისტემა უშვებს შეცდომას? აღნიშნულთან დაკავშირებით არსებული რეგულაციების ძირითადი მიდგომა არის, რომ მიუხედავად იმისა, რომ მოსამართლეები AI-ის სისტემას იყენებენ სასამართლოს გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში, ისინი ვერ გადააბარებენ საკუთარ ვალდებულებებს სხვას, მათ შორის ხელოვნურ ინტელექტს. მაგალითად, კოლუმბიის საკონსტიტუციო სასამართლომ გადაწყვიტა, რომ მიუხედავად იმისა, რომ მოსამართლეებს შეუძლიათ გამოიყენონ AI-ის ინსტრუმენტები, მაგალითად, ChatGPT, დასკვნითი მსჯელობა მაინც მოსამართლეს უნდა ეკუთვნოდეს.

პრაქტიკაში ეს ნიშნავს, რომ ადამიანები მუდმივად ჩართული უნდა იყვნენ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში და AI-ის შედეგები უნდა იყოს სარეკომენდაციო ინფორმაცია. CEPEJ-ის ეთიკის ქარტია მოითხოვს, რომ AI ყოველთვის დარჩეს მომხმარებლის კონტროლქვეშ.⁴⁶ ეთიკის ქარტიის მსგავსად, აშშ-ის ახალი რეგულაციები მოითხოვს, რომ ადვოკატებმა და მოსამართლეებმა გადაამოწმონ AI-ის მიერ მოწოდებული ინფორმაცია. მაგალითად, ილინოისის შტატში მკაცრად განისაზღვრა, რომ ნებისმიერი AI-ის მიერ გენერირებული კონტენტი სასამართლოში წარდგენამდე უნდა შემოწმდეს და დადგინდეს მისი სიზუსტე.⁴⁷

4.5. პერსონალური მონაცემების დაცვა

სტატიის დასასრულს, აუცილებლად უნდა შევეხოთ კონფიდენციალურობისა და პერსონალური მონაცემების დაცვის მნიშვნელობას და მასთან დაკავშირებულ საფრთხეებს. არაერთი საერთაშორისო და ეროვნული დოკუმენტის მიხედვით, კონფიდენციალურობა განეკუთვნება ადამიანის ფუნდამენტურ უფლებათა კატეგორიას, რომელიც წარმოადგენს ინდივიდის ან ინდივიდთა ჯგუფის შესაძლებლობას, დაიცვას საკუთარი პირადი ცხოვრება და მათ შორის, პირადი ინფორმაცია საკუთარ თავზე.⁴⁸

ტექნოლოგიების განვითარებასთან ერთად, პერსონალური მონაცემების დაცვის მნიშვნელობა და მასთან დაკავშირებული საფრთხეები კიდევ უფრო იზრდება, რადგან აღიარებულია,

⁴⁶ European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ), *European Ethical Charter on the Use of Artificial Intelligence in Judicial Systems and Their Environment*, <https://rm.coe.int/ethical-charter-en-for-publication-4-december-2018/16808f699c>

⁴⁷ O. Desmond, "Ethical Challenges of Using Artificial Intelligence in the Judiciary," https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=5377863

⁴⁸ "Challenges of the Digital Age for Privacy and Personal Data Protection," *AIMS Press*, <https://www.aimspress.com/article/id/5544>.

რომ ხელოვნური ინტელექტის სისტემები ძირითადად, ეყრდნობიან მონაცემთა ბაზებს, სადაც თავმოყრილია უამრავი ინფორმაცია, მათ შორის, პერსონალური მონაცემები იმ პირთა შესახებ, რომლებიც მონაწილეობენ სასამართლო განხილვებში. მაგალითად, ბრალდებულები, მოწმეები, დაზარალებულები და ა.შ.

ამდენად, AI-ის მართლმსაჯულებაში ინტეგრაციის ეთიკურ და სამართლებრივ საკითხს წარმოადგენს, რომ თავიდან ავიცილოთ პერსონალური მონაცემების არამიზნობრივი და დაუფიქრებელი გამოყენება, რამაც შეიძლება გამოიწვიოს კონფიდენციალურობისა და მონაცემთა დაცვის სერიოზული დარღვევა.⁴⁹ აღიარებულია, რომ მონაცემთა შეგროვების ტექნიკები ხშირად უხილავია იმ პირებისთვის, რომლისგანაც მიღებულია მონაცემები, რაც ართულებს ინფორმაციის კონტროლს და იწვევს კონფიდენციალურობის დარღვევას.⁵⁰ შესაბამისად, ტექნოლოგიების გამოყენებისას, იურისტებმა უნდა უზრუნველყონ, AI-ის სისტემების მიერ მკაცრად იყოს დაცული პერსონალურ მონაცემთა დაცვის რეგულაციები. აგრეთვე, აუცილებელია, რომ მონაცემები გამოიყენებოდეს მართლმსაჯულების იმ კონკრეტული მიზნებისთვის, რომლის მისაღწევადაც ისინი გროვდებიან სისტემაში.⁵¹ აგრეთვე, მნიშვნელოვანია, რომ ალგორითმმა არ გამოყენოს იმაზე მეტი ინფორმაცია, ვიდრე აუცილებელია. ალგორითმი უნდა იყოს განსაზღვრული, კონკრეტული მიზნისთვის და უნდა დაიცვას პროპორციულობის პრინციპი.⁵²

დასკვნა

ხელოვნური ინტელექტის (AI) სისტემების ინტეგრაციას მართლმსაჯულების სისტემაში უაღრესად დადებითი ეფექტის მოხდენა შეუძლია მართლმსაჯულების ეფექტიანობის გაზრდის კუთხით. ხელოვნური ინტელექტის დახმარებით, მოსამართლეებსა და მართლმსაჯულებაში მონაწილე იურისტებს შესაძლებლობა ეძლევათ სწრაფად დაამუშავონ მოცულობითი ინფორმაციები, უზრუნველყონ ინფორმაციის ეფექტიანი და ზუსტი ანალიზი, რაც თავის მხრივ, ზრდის მართლმსაჯულების ხარისხს და უზრუნველყოფს სწრაფ მართლმსაჯულებას.

თუმცა, ნაშრომში წარმოდგენილი საკითხების ანალიზი ნათლად მიგვანიშნებს, რომ ხელოვნური ინტელექტის ინტეგრაცია მართლმსაჯულების სისტემაში მოითხოვს განსაკუთ-

⁴⁹ John, Aiswarya, and Panachakel, "Ethical Challenges of Using Artificial Intelligence in Judiciary."

⁵⁰ "The Right to Privacy in the Age of Artificial Intelligence: Challenges and Legal Frameworks," SSRN, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=490834

⁵¹ Clio, "AI and Law: What Are the Ethical Considerations?," <https://www.clio.com/resources/ai-for-lawyers/ethics-ai-law>

⁵² Fereniki Panagopoulou, "Privacy in the Age of Artificial Intelligence," *Biomedical Journal of Scientific & Technical Research* 55, no. 5 (2024), <https://biomedres.us/fulltexts/BJSTR.MS.ID.008761.php>

რეზულ სიფრთხილეს. AI-ის არასწორი ან მისი გამოყენებისთვის საჭირო მკაცრად განსაზღვრული ჩარჩოების არარსებობის შემთხვევაში, არსებობს დიდი ალბათობა, დაიკარგოს მისი შესაძლო დადებითი ეფექტი და მნიშვნელოვანი ზიანი მიაყენოს მართლმსაჯულების სისტემას.

AI-ის სისტემების შემუშავებისა და ინტეგრაციის პროცესში, არსებითად მნიშვნელოვანია, რომ დაცული იყოს გონივრული ბალანსი მართლმსაჯულების ტრადიციულ ფორმასა და ახალ ტექნოლოგიებს შორის. პროცესის უპირობო ავტომატიზაციამ, შესაძლოა საფრთხე შეუქმნას სამართლიანი გადაწყვეტილებების მიღებას. ამდენად, ხელოვნური ინტელექტის ინტეგრაციის პარალელურად უნდა შენარჩუნდეს საქმეთა ინდივიდუალური და მოსამართლის შინაგანი რწმენის საფუძველზე საქმის განხილვის წესი.

გარდა ამისა, მნიშვნელოვანია AI-ის ეთიკური რისკების საფუძვლიანი ანალიზი (სასამართლოს დამოუკიდებლობა და მიუკერძოებლობა; გამჭვირვალობა; დისკრიმინაციის ალბათობა; პასუხისმგებლობის საკითხები; უსაფრთხოება და პერსონალური მონაცემების დაცვა) და მათი პრევენციის ეფექტიანი მექანიზმების შემუშავება. თავის მხრივ, აღნიშნული პროცესი საჭიროებს მულტიდისციპლინებულ თანამშრომლობას (ჩართულები უნდა იყვნენ მოსამართლეები, იურისტები, IT სპეციალისტები, ეთიკის ექსპერტები და ა.შ.), რომელთა ერთობლივი მუშაობის შედეგად, შემუშავდება შესაბამისი საკანონმდებლო რეგულაციები და ხელოვნური ინტელექტის განვითარების სტრატეგია მართლმსაჯულების სისტემაში.

ბიბლიოგრაფია

ქართულენოვანი წყაროები:

- გაბისონია, ზვიად. 2021. „ხელოვნური ინტელექტის ეროვნული სტრატეგია საქართველოსთვის.“ *შედარებითი სამართლის ქართულ-გერმანული ჟურნალი*, no. 8: 22-45. <https://lawjournal.ge>.
- „ხელოვნური ინტელექტის რეგულაცია.“ IT STEP Georgia. ბლოგი. <https://itstep.org>.
- მგელაძე, მარიამ, და მურმან გორგოშაძე. 2024. „მაღალი ხელოვნური ინტელექტის, რობოტის მიმართ ადამიანის ზოგიერთი უფლების გავრცელების სამართლებრივი რეგულირების საკითხები.“ *აკადემიკი*, no. 4: 50-70. <https://constcourt.ge>.
- ნაფეტვარიძე, ვლადიმერ. 2022. „ხელოვნური ინტელექტის ფილოსოფიური და პრაქტიკული საფუძვლები.“ *პოლიტიკა*, ტ. 8.
- პირველი, სალომე, და მარიამ სიხარულიძე. 2024. „ხელოვნური ინტელექტი ანუ – რეგულაცია სამყაროში.“ *აკადემიკი*, no. 4: 8-13. <https://neu.edu.ge>.
- რისი, კრის. 2019. „ხელოვნური ინტელექტი: ეთიკური საკითხები.“ *ჩემი ადვოკატი*, no. II (3 ნომბერი). საქართველოს ადვოკატთა ასოციაცია.

უცხოენოვანი წყაროები:

- “Algorithmic Injustice: How the Wisconsin Supreme Court Failed to Protect Due Process Rights in *State v. Loomis*.” 2016. *North Carolina Journal of Law & Technology* 18: 89-91. <https://unc.edu>.
- Artigot Golobardes, Mireia, et al., eds. 2025. *Artificial Intelligence, Judicial Decision-Making and Fundamental Rights: JuLIA Handbook – Justice*. JuLIA Project. <https://ssm-italia.eu>.
- Atajanov, Azizbek A. 2022. „Integration of Modern Information and Communication Technologies as an Important Area of Prevention of Corruption in the Judicial System.” *The American Journal of Political Science Law and Criminology* 4, no. 2: 38-44. <https://inlibrary.uz>.
- Beruashvili, Magda. 2025. „The Capabilities and Challenges of Artificial Intelligence in the Justice System.” *Law and World* 11, no. 35: 142-53. <https://doi.org>.
- Bhatti, Sophia Adams. 2025. *AI in Our Justice System*. London: JUSTICE. <https://justice.org.uk>.
- “Challenges of the Digital Age for Privacy and Personal Data Protection.” AIMS Press. aimspress.com.

- Clio. „AI and Law: What Are the Ethical Considerations?.” <https://clio.com>.
- Council of Europe, CEPEJ. „Resource Centre on Cyberjustice and AI.” <https://coe.int>.
- Desmond, O. „Ethical Challenges of Using Artificial Intelligence in the Judiciary.” SSRN. ssrn.com.
- Ejjami, Rachid. 2024. „AI-Driven Justice: Evaluating the Impact of Artificial Intelligence on Legal Systems.” *International Journal for Multidisciplinary Research* 6, no. 3. <https://doi.org>.
- European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ). 2018. *European Ethical Charter on the Use of Artificial Intelligence in Judicial Systems and Their Environment*. Strasbourg: Council of Europe. <https://coe.int>.
- European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ). 2021. *Guidelines on How to Drive Change towards Cyberjustice*. Strasbourg: Council of Europe. <https://coe.int>.
- Faghiri, Ali Kabol. 2022. „The Use of Artificial Intelligence in the Criminal Justice System (A Comparative Study).” *Webology* 19, no. 5: 596. <https://researchgate.net>.
- Fortes, Pedro Rubim Borges. „Paths to Digital Justice: Judicial Robots, Algorithmic Decision-Making, and Due Process.” *Cambridge Journal of International Law*. <https://cambridge.org>.
- Gaffar, Hafiz. 2024. „Implications of Digitalization and AI in the Justice System: A Glance at the Socio-Legal Angle.” *Law and World* 10, no. 31: 154-77. <https://doi.org>.
- Gamito Cantero, Marta, and Giulia Gentile. „Algorithms, Rule of Law, and the Future of Justice: Implications in the Estonian Justice System.” SSRN: 1-3. <https://ssrn.com>.
- Härmand, Kai. 2023. „AI Systems’ Impact on the Recognition of Foreign Judgements: The Case of Estonia.” *Juridica International* 32: 107-15. <https://juridicainternational.eu>.
- “History of Artificial Intelligence: The 1950s – from Alan Turing to John McCarthy.” Pigro AI. Blog. pigro.ai.
- Javed, Kashif, and Jianxin Li. 2025. „Bias in Adjudication: Investigating the Impact of Artificial Intelligence, Media, Financial and Legal Institutions in Pursuit of Social Justice.” *PLOS ONE* 20, no. 1: 5. <https://doi.org>.
- John, Angel Mary, Aiswarya M. U., and Jerrin Thomas Panachakel. 2025. „Ethical Challenges of Using Artificial Intelligence in Judiciary.” *arXiv preprint*, arXiv:2504.19284v1. <https://arxiv.org>.
- Korbayram, and Elif Hoca. 2024. „Artificial Intelligence in the Judiciary, AI Judges, and Its Applicability in North Macedonia.” Paper presented at the International Scientific Conference on AI, Human Rights, Migration, Democracy, and Public Impact, Gostivar, North Macedonia, October 24-25. <https://doi.org>.

- Medvedeva, Masha, Michel Vols, and Martijn Wieling. 2020. „Using Machine Learning to Predict Decisions of the European Court of Human Rights.” *Artificial Intelligence and Law* 28: 237-66. <https://doi.org> .
- Morison, John, and Adam Harkens. 2019. „Re-engineering Justice? Robot Judges, Computerised Courts and (Semi) Automated Legal Decision-Making.” *Legal Studies*. Published online July 4. <https://doi.org>.
- Nuriddinov, Asliddin. 2025. „The Role and Importance of Artificial Intelligence in the Development of Society.” *International Journal of Artificial Intelligence* 1, no. 5: 1620-1623. <https://doi.org>.
- Panagopoulou, Fereniki. 2024. „Privacy in the Age of Artificial Intelligence.” *Biomedical Journal of Scientific & Technical Research* 55, no. 5. <https://biomedres.us>.
- Putra, Panca Sarjana. 2023. „Judicial Transformation: Integration of AI Judges in Innovating Indonesia’s Criminal Justice System.” *Kosmik Hukum* 23, no. 3: 243. <https://ump.ac.id>.
- Schuett, Jonas. 2023. „Defining the Scope of AI Regulations.” *Law, Innovation and Technology* 15, no. 1: 60. <https://doi.org>.
- Socol de la Osa, David Uriel, and Nydia Remolina. 2024. „Artificial Intelligence at the Bench: Legal and Ethical Challenges of Informing – or Misinforming – Judicial Decision-Making through Generative AI.” *Data & Policy* 6: e59. <https://doi.org>.
- Sourdin, Tania. 2018. „Judge v. Robot? Artificial Intelligence and Judicial Decision-Making.” *UNSW Law Journal* 41, no. 4: 1114-1115. <https://doi.org>.
- “The Right to Privacy in the Age of Artificial Intelligence: Challenges and Legal Frameworks.” SSRN. ssrn.com.
- Wang, Ning, and Ming Yuan Tian. 2022. „Intelligent Justice’: AI Implementations in China’s Legal Systems.” In *Artificial Intelligence and Its Discontents: Social and Cultural Studies of Robots and AI*, edited by A. Hanemaayer. Cham: Palgrave Macmillan. <https://doi.org>.
- Yeabtsega, B. 2023. „The Impact of Artificial Intelligence on Society.” *International Research Journal of Modernization in Engineering Technology and Science* 5, no. 10: 3120. <https://researchgate.net>
- Zafar, Ammar. 2024. „Balancing the Scale: Navigating Ethical and Practical Challenges of Artificial Intelligence (AI) Integration in Legal Practices.” *Discover Artificial Intelligence* 4, no. 27. <https://doi.org>.

ETHICAL DILEMMAS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI) INTEGRATION IN THE JUDICIAL SYSTEM

GIORGI SVIANADZE

Georgia International University (GIU),

School of Law and Politics,

Associate Professor, Georgia

giorgi.svianadze@giu.edu.ge

Abstract. Artificial Intelligence (AI) is playing an increasingly vital role in everyday life. It can be confidently stated that the world is currently undergoing a technological revolution that is transforming national economies, industries, and societal frameworks. Against the backdrop of these ongoing global technological developments, AI holds a unique and innovative role in enhancing access to justice and fostering a person-centered judicial system.

AI is already being successfully utilized in various countries, fundamentally altering the workflow of judges, attorneys, and legal professionals. Physical paper files are being replaced by virtual files, and procedural documents, motions, protocols, and court decisions are increasingly created in digital form. However, alongside these technological advancements, the justice system

faces a critical challenge: courts must adapt traditional legal proceedings to integrate these new technologies.

This article briefly outlines the historical context of AI development and its role in the modern justice system. It analyzes the ethical challenges that may accompany the integration of AI into judicial procedures, focusing on key issues such as safeguarding judicial independence and impartiality, ensuring transparency and security, guaranteeing the right to a fair trial, protecting personal data, and preventing bias and discrimination. The concluding section of the article presents the author's vision and policy recommendations.

Keywords: Artificial Intelligence (AI), justice system, AI ethical dilemmas, AI integration in the justice system, digital transformation of justice.